

Nära vård 2030

Ett samarbete mellan kommunerna i Västerbotten och Region Västerbotten

Fastställd av Länssamverkansgruppen 2025-09-19

Vägledning för dig som ska göra en SIP Barnets plan

Vägledning för dig som ska göra en SIP Barnets plan	1
Inledning	4
Den här vägledningen vänder sig till dig som ska göra en SIP Barnets plan	4
Vad är SIP Barnets plan?	4
Vem kan ta initiativ till SIP Barnets plan?	4
Vägledningen gäller både inom och utanför HLT	4
Bakgrund till vägledningen	4
Framtagen i samarbete med Unga röster	5
De olika stegen i SIP Barnets plan	5
Ta initiativ till SIP Barnets plan	6
När ska du ta initiativ till SIP Barnets plan?	6
Exempel på när SIP Barnets plan ska övervägas	6
När initiativ tas utanför HLT	6
Samtycke är ett krav	6
Motivera till samtycke	7
Varje verksamhet behöver eget samtycke	7
Alla vuxna ska lyssna på barnet	7
Vem kallar till mötet?	7
Förberedelser tillsammans med barnet	7
Vem ska förbereda barnet inför mötet?	7
Förberedelser som ska göras	7
Informera så att barnet förstår	7
Även små barn ska få komma till tals	8
Exempel på frågor till skolbarn	8
Stödperson under mötet	8
Välj deltagare med barnet	8
Barnet bestämmer hur det vill delta	8
Gör mötet tryggt	8
Digitalt eller fysiskt?	8
Förberedelser tillsammans med vårdnadshavare	9
Vem ska förbereda vårdnadshavare inför mötet?	9
Exempel på frågor till vårdnadshavare	9
Skicka ut en kallelse	9
Förberedelser mellan yrkesverkamma	9
När det finns saker att reda ut	9
Fråga vårdnadshavaren först	9
När behövs förberedelser?	10
Ni ska bestämma	10

Möte för att göra en SIP Barnets plan	10
Nu ska planen tas fram	10
När ska mötet hållas?	10
Så går mötet till	10
Skapa en trygg stämning	11
Prata med barnet	11
Håll det kort	11
Du som deltar på mötet ska	11
Sammanfatta vad ni kommit fram till	11
SIP Barnets plan ska innehålla	11
Efter mötet – skriv under planen	12
Varje verksamhet bestämmer över sina insatser	12
Om beslut kräver svar från någon som inte är där	12
När barnet inte är med	12
Genomföra SIP Barnets plan	12
Varje verksamhet ansvarar för sin del	12
Barnet ska fortsätta vara delaktigt	12
Om något inträffar	12
Om samtycket ändras	12
Följa upp SIP Barnets plan	13
Boka tid för uppföljningsmöte	13
Inför mötet – utvärdera med barnet och vårdnadshavare	13
Så går uppföljningsmötet till	13
Uppdatera planen vid behov	13
Avsluta SIP Barnets plan	13
När ska planen avslutas?	13
Berätta att planen avslutats	14
Skicka ut enkät	14

Inledning

Den här vägledningen vänder sig till dig som ska göra en SIP Barnets plan

Vägledningen beskriver steg för steg hur arbetet med SIP Barnets plan går till. Den ska användas av alla verksamheter i Västerbotten som möter barn och unga – oavsett om du jobbar inom socialtjänst, hälso- och sjukvård, förskola, skola eller hos enskild huvudman enligt skollagen.

Varje verksamhet har ansvar för att arbeta enligt vägledningen. Du hittar blanketter och annat material till stöd för att göra SIP Barnets plan på [regionvasterbotten.se/barn unga](https://regionvasterbotten.se/barn-unga).

Vad är SIP Barnets plan?

SIP står för samordnad individuell plan. SIP Barnets plan används när ett barn behöver stöd från flera verksamheter och det finns behov av samordning.

Planen ska utgå från vad som är viktigt för barnet – det är barnets plan. Målet är att barnet och vårdnadshavare ska bli delaktiga och känna sig trygga.

Tillsammans med förskola, skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst planerar man vilka insatser som behövs, när de ska göras och på vilken nivå. Barnet ska få ett samordnat stöd som utgår från barnets situation. Planen ska tillgodose barnets behov och rättigheter inom hälsa, lärande och trygghet.

Vem kan ta initiativ till SIP Barnets plan?

Tidigare var det bara socialtjänst och hälso- och sjukvård som enligt lag kunde kalla till SIP. Men enligt den nya länsöverenskommelsen i Västerbotten kan nu även förskola och skola ta initiativ till SIP.

Bestämmelserna om SIP finns i både socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen.

Vägledningen gäller både inom och utanför HLT

Det finns olika vägar till att göra en SIP Barnets plan. Vägledningen ska användas oavsett hur samordningen sker. Den vanligaste vägen är via HLT-mötet (hälsa, lärande, trygghet) som är en samverkansform med nyckelpersoner från kommunal förskola och skola, socialtjänst och primärvård.

Men planen kan också samordnas utanför HLT, om verksamheten som tar initiativet bedömer att HLT inte är rätt väg att gå, eller om initiativet tas av en verksamhet som inte ingår i HLT – som enskilda huvudmän (förskola eller skola) eller hälso- och sjukvårdens specialistnivå.

Bakgrund till vägledningen

Arbetet med SIP Barnets plan bygger på ett barnrättsperspektiv, bästa tillgängliga kunskap samt en länsgemensam överenskommelse som rör barn och unga i Västerbotten.

Läs mer i "Länsgemensam överenskommelse om samordnade insatser för barn och ungas hälsa, lärande och trygghet i Västerbotten – med barns rättigheter i fokus".

Framtagen i samarbete med Unga röster

Vägledningen har tagits fram i samarbete med Unga röster, en grupp unga kopplade till Barnrättsbyrån. De har delat med sig av erfarenheter och vad de tycker är viktigt i mötet med yrkesverksamma.

Tre saker som de unga särskilt lyfter är:

- Barnet i fokus
- Ta av kavajen
- Sluta tjafsa.

Vägledningen är ett stöd för att förverkliga det barn och unga efterfrågar.

De olika stegen i SIP Barnets plan

SIP Barnets plan är en process i flera steg. I kommande kapitel går vi igenom varje steg mer i detalj.

Ta initiativ till SIP Barnets plan

När ska du ta initiativ till SIP Barnets plan?

Om du i ditt arbete inom förskola, skola, hälso- och sjukvård eller socialtjänst uppmärksammar att ett barn behöver samordnade insatser, ska du ta initiativ till SIP Barnets plan.

Barn och vårdnadshavare kan också själva be om SIP Barnets plan.

Exempel på när SIP Barnets plan ska övervägas

SIP Barnets plan ska övervägas när:

- Barnet visar oroväckande beteende i skolan eller hemma
- Barnet går inte i skolan
- Barnet eller ungdomen har ett riskbruk
- Barnet har nyligen skrivits ut från slutenvård
- Barnet är anhörig till någon som är sjuk eller har ett missbruk
- Barnet är placerat utanför det egna hemmet
- Barnet eller vårdnadshavaren upplever att de "hänvisas runt"
- Vårdnadshavaren måste lägga mycket tid på att förmedla information mellan olika verksamheter
- Din verksamhet kan inte ensam ge barnet det stöd som behövs
- Det krävs insatser från minst två olika huvudmän
- Det är oklart vem som ska göra vad
- Flera insatser behövs samtidigt eller i en särskild ordning
- Verksamheter behöver veta vad andra gör för att kunna ge rätt stöd.

När initiativ tas utanför HLT

I Västerbotten är HLT-mötet den vanligaste vägen till samordnade insatser. Här deltar nyckelpersoner från kommunal förskola och skola, socialtjänst och primärvård.

Men ibland passar inte HLT. Det kan till exempel vara när insatser redan pågår i verksamheter som inte deltar i HLT, eller när en privat förskola eller skola tar initiativ. Då ansvarar den som tagit initiativet för att samordna SIP Barnets plan utanför HLT.

Samtycke är ett krav

För att kunna bryta sekretessen och samordna insatser kring ett barn krävs samtycke från vårdnadshavare.

Även barnet ska i så stor utsträckning som möjligt vara delaktigt i beslutet att göra en SIP Barnets plan. Ju äldre och mognare barnet är, desto större inflytande ska barnet ha. Läs mer i Socialstyrelsens kunskapsstöd för socialtjänsten, hälso- och sjukvården samt tandvården *Bedöma barns mognad för delaktighet* (2023).

Bara uppgifter som är nödvändiga för att hjälpa barnet på bästa sätt får delas – och bara efter att samtycke har lämnats.

Ju äldre och mognare barnet är, desto större inflytande ska barnet ha över beslutet att göra en SIP Barnets plan.

Motivera till samtycke

När en verksamhet ser att ett barn behöver samordnade insatser, ska du som yrkesverksam stötta och motivera vårdnadshavaren att samtycka till SIP Barnets plan.

Det finns en särskild samtyckesblankett för Västerbotten: *Samtyckesblankett Hälsa, lärande, trygghet Västerbotten*.

Varje verksamhet behöver eget samtycke

Samtycket gäller bara den verksamhet som inhämtar det. Alla verksamheter som ska dela uppgifter om barnet behöver alltså ha eget samtycke från vårdnadshavare.

Alla vuxna ska lyssna på barnet

Den person som tar initiativ till SIP Barnets plan har ett särskilt ansvar för att prata med barnet och förbereda det inför planen. Men alla vuxna har ansvar för att lyssna och ta barnets tankar och frågor på allvar.

Vem kallar till mötet?

Den som har uppmärksammat att barnet behöver samordnade insatser kallar till mötet. Då bjuds barnet, vårdnadshavare och inblandade verksamheter in.

Förberedelser tillsammans med barnet

Vem ska förbereda barnet inför mötet?

SIP Barnets plan ska vara just barnets plan. Därför behöver barnet vara med tidigt i processen.

Den verksamhet som tar initiativ till SIP Barnets plan har ansvar för att förbereda barnet inför mötet, utifrån barnets ålder och mognad. Målet är att barnet ska känna sig delaktigt och tryggt, och att hela processen utgår från vad som är viktigt för barnet.

Förberedelser som ska göras

- Informera barnet om vad SIP Barnets plan är
- Göra barnet delaktigt i planeringen
- Utforma mötet efter barnets önskemål.

Informera så att barnet förstår

Det är viktigt att barnet får veta vad SIP Barnets plan är och varför mötet ska hållas. Informationen ska anpassas så att barnet förstår.

Använd tolk och bildstöd vid behov. Ta extra hänsyn till barn med funktionsnedsättning – informationen ska vara tydlig och begriplig.

Läs mer om samtal med barn som har funktionsnedsättningar på Kunskapsguiden.se.

Även små barn ska få komma till tals

Det finns ingen nedre åldersgräns för att få vara delaktig och bli lyssnad till. Det är yrkesverksammas ansvar att anpassa språket och hitta samtalsformer som gör att barnet förstår och kan uttrycka sig.

Exempel på frågor till skolbarn

- Vad är viktigt för dig för att det ska kännas bra hemma eller i skolan?
- Vilken hjälp skulle du vilja att du eller din familj får?
- Om du fick drömma 1–2 år framåt, vad skulle vara förändrat då?
- Vilka vill du ska delta på mötet?
- Hur vill du vara delaktig på mötet?

Stödperson under mötet

Den som tar initiativ till SIP Barnets plan ska finnas med som stöd för barnet under mötet. Uppdraget som stödperson kan också lämnas över till en annan vuxen som har en bättre relation till barnet och som barnet känner sig trygg med.

Välj deltagare med barnet

Tänk tillsammans med barnet igenom vilka som ska delta på mötet. Det bör vara personer som är viktiga för barnet samt personer från verksamheter som kan ge rätt stöd.

Försök att minska antalet deltagare om möjligt. Vuxna och yrkesverksamma kan till exempel prata ihop sig innan, så att mötet blir lugnare för barnet.

Barnet bestämmer hur det vill delta

Barnet väljer själv hur det vill vara delaktigt. Det kan vara med på hela mötet, delta en stund eller inte vara med alls, men ändå göra sin röst hörd.

Barnet kan också be en vårdnadshavare eller annan vuxen att föra fram vad det tycker, eller skriva ner sina tankar i ett brev som läses upp under mötet.

Uppmuntra barnet att vara med, men tvinga inte. Lyssna på barnets önskemål.

Gör mötet tryggt

Prata med barnet om hur platsen och miljön för mötet kan anpassas så att det känns tryggt. Förbered gärna något enkelt att dricka och äta, samt något att pyssla eller leka med under mötet.

Undvik att mötet blir för formellt och försök begränsa användning av datorer.

Digitalt eller fysiskt?

Låt barnet vara med och välja mötesform – digitalt eller fysiskt. Tänk på vad som blir bäst för barnet.

Videomöten kan i vissa fall vara att föredra, till exempel om resvägen är lång. Förbered då videomötet tillsammans med barnet. Kom ihåg att använda videomöten som är säkra ur sekretessynpunkt.

Läs gärna mer i *Vägledning videomöte i vården med barn och ungdomar (2024)* från Nationellt system för kunskapsstyrning. Den hjälper vårdgivare att hålla videomöten med barn på ett sätt som är tryggt, tydligt och ger barnet möjlighet att vara delaktigt.

Förberedelser tillsammans med vårdnadshavare

Vem ska förbereda vårdnadshavare inför mötet?

Den som tar initiativ till SIP Barnets plan har ansvar för att förbereda vårdnadshavarna inför mötet. Om vårdnadshavarna är delaktiga i planeringen blir mötet ofta mer konstruktivt och tryggt, vilket gynnar barnet.

Under det förberedande mötet är det viktigt att ge utrymme för vårdnadshavarnas känslor och upplevelser, så att fokus på mötet blir barnets behov.

Exempel på frågor till vårdnadshavare

- Vad är viktigt för att det ska bli bra för ditt barn och er familj?
- Vilken hjälp skulle du vilja att ditt barn och din familj får?
- Om du fick drömma 1–2 år framåt, vad skulle vara förändrat då?
- Vilka vill du ska delta på mötet?
- Vad är viktigt för att mötet ska bli bra för dig?

Skicka ut en kallelse

När barnet och vårdnadshavare är förberedda är det dags att kalla till mötet för att göra en SIP Barnets plan.

I kallelsen ska det framgå:

- Varför mötet behövs
- Vad som ska tas upp
- Vilka som är inbjudna.

Förberedelser mellan yrkesverksamma

När det finns saker att reda ut

Om det finns frågor som behöver lösas mellan verksamheterna inför mötet med barnet och vårdnadshavare, ska ni som är yrkesverksamma ses i förväg.

Barnet ska aldrig behöva lyssna på vuxna som inte är överens om vem som gör vad, eller som pratar om annat än barnet. Under mötet ska barnets behov och rättigheter vara i fokus.

Fråga vårdnadshavaren först

Gemensamma förberedelser mellan yrkesverksamma får bara göras om vårdnadshavaren har samtyckt till det.

När behövs förberedelser?

Det räcker att en verksamhet ser behov av att något behöver redas ut, för att den som tagit initiativ till SIP Barnets plan ska kalla till förberedelser mellan yrkesverksamma.

Vi rekommenderar att ha gemensamma förberedelser. Det skapar ett tydligare och tryggare möte för alla inblandade – särskilt för barnet – och ger möjlighet att prata igenom ansvar, roller och eventuella oklarheter.

Förberedelserna kan gärna ske digitalt. De ska vara korta och tydliga.

Inom ramen för HLT sker förberedelserna mellan yrkesverksamma på själva HLT-mötet.

Ni ska bestämma

- Vem som leder mötet (mötesordförande)
- Vem som dokumenterar SIP Barnets plan.

Om inget annat bestäms, är det den som har kallat till mötet som är ordförande och som utser någon som dokumenterar.

Möte för att göra en SIP Barnets plan

Nu ska planen tas fram

De tidigare stegen har handlat om förberedelser – nu är det dags att hålla mötet där SIP Barnets plan tas fram.

När ska mötet hållas?

I regel bör mötet hållas inom tre veckor från det att behovet av samordnade insatser uppmärksammas.

Men det är barnets behov som ska styra när mötet hålls. Ibland kan det vara nödvändigt att snabbt få till ett möte, ibland är det bättre att vänta lite för att personer med bäst kännedom om barnet ska kunna vara med.

Om någon som kallats till mötet får förhinder, ska en ersättare utses.

Så går mötet till

Mötesordförande inleder med att berätta:

- Varför mötet hålls
- Hur mötet är upplagt
- Hur lång tid som är avsatt.

Därefter görs en presentationsrunda. Alla som presenterar sig vänder sig till barnet och förklarar sitt uppdrag på ett sätt som barnet förstår.

Mötet ska ha barnets behov i centrum. Därför är det viktigt att barnet känner att de vuxna vet varför mötet hålls och vad som ska hända under mötet.

Skapa en trygg stämning

För att barnet ska känna sig tryggt, behöver mötet ha en varm och vänlig ton. Alla vuxna ska vara närvarande, lyhörda och tydliga. Tänk på vilka ord du använder. Lyft även saker som fungerar bra, och kom ihåg att checka av under mötet hur det känns för barnet.

Tänk även på det som Unga röster underströk som särskilt viktigt: att barnet är i fokus, att yrkesverksamma "tar av sig kavajen" och slutar tjafsa.

Prata med barnet

Under mötet ska deltagarna prata direkt med barnet, om inte barnet själv uttryckt något annat. Barnet ska få prata och känna sig lyssnat på, men inte känna sig utfrågat.

Håll det kort

Mötet ska inte vara för långt. Det ska finnas utrymme för pauser och barnet ska kunna komma och gå om det behövs.

Du som deltar på mötet ska

- Komma väl förberedd
- Ta ansvar för vad du säger och gör
- Vara uppmärksam och lyssna aktivt på barnet
- Bara dela information som är relevant för barnet
- Använda ett enkelt språk
- Tala om det du kan bidra med, inte vad någon annan borde göra.

Sammanfatta vad ni kommit fram till

Det är viktigt att barnet får veta vad som kommer hända efter mötet. I slutet av mötet ska den som har dokumenterat SIP Barnets plan göra en lättförståelig sammanfattning. Om möjligt, visa den på en whiteboard eller skärm så att alla ser. Använd gärna bildstöd som komplement till det som sägs.

Innan mötet avslutas ska barnet, eller den som representerar barnet, tillfrågas om de vill tillägga något.

SIP Barnets plan ska innehålla

- Barnets behov och mål
- Vilka insatser som behövs och vilken verksamhet som ansvarar för respektive insats
- Vad barnet, vårdnadshavare och eventuellt andra ska göra
- Vilken verksamhet som har det övergripande samordningsansvaret – med fördel den verksamhet som har mest kontakt med barnet och vårdnadshavare, men i komplexa fall kan samordningsansvar delas
- Vem man ska kontakta om planen inte fungerar
- Hur man kontakter alla inblandade
- Hur planen ska följas upp – tid och plats samt deltagare på uppföljningsmötet.

Efter mötet – skriv under planen

Mötet dokumenteras i SIP Barnets plan. Alla deltagare ska få möjlighet att skriva under planen. Alla ska också få var sitt exemplar av planen, så att det är enkelt att gå tillbaka och se vad som bestämdes.

Varje verksamhet bestämmer över sina insatser

Även om insatserna i SIP Barnets plan samordnas och planeras tillsammans, är det viktigt att komma ihåg att varje verksamhet ansvarar för sina beslut. Ingen verksamhet kan bestämma över eller ifrågasätta insatser som pågår i en annan verksamhet.

Om beslut kräver svar från någon som inte är där

Om ett beslut kräver att någon säger ja och den personen inte deltar på mötet, bör frågan lösas i förväg under förberedelserna mellan yrkesverksamma. Då kan beslut tas direkt på mötet med barnet och vårdnadshavare. När det inte är möjligt, ska alla som var med på mötet få återkoppling så snart beslut har fattats.

När barnet inte är med

Om barnet inte är med på mötet ska en vårdnadshavare eller annan vuxen representera barnet, och föra fram barnets tankar. Efteråt ska personen berätta för barnet vad som blev sagt på mötet.

Genomföra SIP Barnets plan

Varje verksamhet ansvarar för sin del

När SIP Barnets plan är gjord börjar det egentliga arbetet – att genomföra det man kommit överens om. Varje verksamhet ansvarar för att genomföra sin del av planen och följa upp hur det går.

Barnet ska fortsätta vara delaktigt

Barnet ska vara involverat i det som händer, även under genomförandet. Alla inblandade ska ha barnets behov i fokus och vara lyhörda för barnets upplevelser och frågor.

Om något inträffar

Om händelser inträffar som påverkar hur planen är tänkt att fungera, ska samordningsansvarig meddelas. Samordningsansvarig bedömer då om man behöver ha ett tidigare uppföljningsmöte, eller om det räcker att avvakta till det inbokade tillfället.

Om samtycket ändras

Om barnet eller vårdnadshavarna ändrar eller återtar sitt samtycke till SIP Barnets plan, ska samordningsansvarig meddelas och direkt informera alla inblandade.

Följa upp SIP Barnets plan

Boka tid för uppföljningsmöte

När och hur SIP Barnets plan ska följas upp beror på barnets behov, ålder och vilka insatserna är. Tid och plats samt deltagare på uppföljningsmötet ska bestämmas redan när planen görs.

Inför mötet – utvärdera med barnet och vårdnadshavare

Inför uppföljningsmötet ska samordningsansvarig fråga barnet hur det upplevde det förra mötet och hur insatserna har fungerat. Även vårdnadshavarna ska få ge sin bild.

Se även kapitlet Förberedelser tillsammans med barnet.

Så går uppföljningsmötet till

Ordförande inleder uppföljningsmötet med att sammanfatta förra mötet och vad som bestämdes då.

Efter det går ni igenom:

- Har alla gjort vad de åtagit sig enligt planen?
- Hur fungerar insatserna? Sker de på rätt sätt och i rätt ordning?
- Behöver någon insats förändras, bytas ut eller planeras om?
- Vilka resultat uppnås? Får insatserna avsedd effekt?
- Uppfylls barnets mål och behov?
- Har barnets mål och behov förändrats?
- Behövs andra insatser?
- Om målen inte är nådda.

I de fall målen i planen inte är nådda är det extra viktigt att lyfta det som faktiskt fungerar och förmedla hopp om att barnets situation kommer att bli bättre.

Tid för ny uppföljning bokas under uppföljningsmötet och skrivs in i planen.

Uppdatera planen vid behov

Om uppföljningen visar att det fortfarande finns behov av samordning ska ni ta fram en uppdaterad SIP Barnets plan. De mål och insatser som kvarstår, förs över till den nya planen tillsammans med eventuella nya mål och insatser.

Utse även en samordningsansvarig för den nya planen.

Avsluta SIP Barnets plan

När ska planen avslutas?

SIP Barnets plan avslutas när barnet, vårdnadshavare och inblandade verksamheter bedömer att målen med samordningen är uppnådda, eller att samordning inte längre behövs för att barnet ska få sina behov tillgodosedda.

Planen avslutas också om barnet och vårdnadshavare tar tillbaka sitt samtycke till SIP Barnets plan.

Berätta att planen avslutats

Det är viktigt att barnet, vårdnadshavare och inblandade verksamheter får veta att SIP Barnets plan avslutats.

Barnet och vårdnadshavare ska också få veta vart de ska vända sig om det uppstår behov av en ny plan. Berätta att de är välkomna att höra av sig på nytt, oavsett om det handlar om nya eller gamla problem.

Skicka ut enkät

För att verksamheterna ska kunna lära av arbetet med SIP Barnets plan, ska barnet och vårdnadshavare få möjlighet att ge sin syn på processen i en anonym, digital enkät. Enkäten skickas ut både när planen görs och i anslutning till att planen följs upp.

Enkäten innehåller frågor som:

- Tyckte barnet och vårdnadshavarna att de blev lyssnade på?
- Pratade vi om det som var viktigt för dem?
- Har de fått vara med och bestämma vilken hjälp de ska få?
- Har familjens situation förändrats sedan hjälpen från oss startade?
- Om situationen har förbättrats, vilken betydelse har hjälpen haft?
- Är de nöjda eller missnöjda med hjälpen?
- Andra synpunkter? Vad kan vi göra bättre?

Grafisk form: Region Västerbottens kommunikationsstab, ES.
Umeå september 2025.

Ett samarbete mellan kommunerna i Västerbotten
och Region Västerbotten

